proLékaře.cz | 23.11.2026

Dopis redakci

Vážený pane šéfredaktore,

se zájmem jsme si přečetli článek Volný O, Bar M, Krajina A, et al. Systematická evaluace center provádějících mechanické trombektomie u akutního mozkového infarktu v České republice za rok 2016. Cesk Slov Neurol N 2017;80/113(4):445–450. doi: 10.14735/amcsnn2017445.

Sdělení považujeme za velmi hodnotné a dobře vypracované.

Je zde však problém. Autoři sice oslovili naše čtyři pracoviště s dotazníky, ale o souhlas s publikací našich dat nepožádali a taktéž nejsme uvedeni jako spoluautoři studie, byť 23,5 % dat pochází od nás.

Vzhledem k významu našeho časopisu (IF) a potenciální citovanosti studie toto považujeme za velmi nešťastné a žádáme o nápravu, např. formou editorialu, lépe však formou nového uspořádání spoluautorů, alespoň v elektronické verzi dostupné mezinárodnímu publiku.

Tímto by mělo být i nám umožněno publikace užít pro vlastní vědeckou prezentaci.

Děkujeme za reakci a čekáme na odpověď.
S pozdravem

prim. MUDr. Svatopluk Ostrý, Ph.D.
KCC České Budějovice

MUDr. Lubomír Jurák, Ph.D.
prof. MUDr. Petr Suchomel, Ph.D.
KCC Liberec

MUDr. Martin Kovář
KCC Homolka Praha

MUDr. Martin Šrámek
KCC ÚVN Praha

Děkujeme redakci časopisu ČSNN za příležitost vyjádřit svůj názor k dopisu zaslanému od zástupců Komplexních cerebrovaskulárních (KCC) center z Českých Budějovic, Liberce, Nemocnice Na Homolce, Praha a ÚVN Praha.

V prosinci 2016 Cerebrovaskulární sekce České neurologické společnosti a Česká společnost intervenční radiologie provedly dotazníkové šetření v KCC v České republice za účelem zjistit, jaké jsou podmínky provádění intervenčních výkonů. Tato práce byla provedena z kapacity doktorandů MUDr. Ondřeje Volného (první autor), MUDr. Lindy Kašičkové a MUDr. Petry Cimflové, celkem uvedeno 17 spoluautorů. Ke spoluautorství nebyli přizváni automaticky zástupci všech center, která poskytla informace.

Autoři dopisu zaslaného do redakce ČSNN jako reakci na článek „Systematická evaluace center provádějících mechanické trombektomie u akutního mozkového infarktu v České republice za rok 2016" [1] zpochybňují složení spoluautorského kolektivu a dožadují se, aby zástupci všech center, která poskytla informace, byli uvedeni jako spoluautoři.

Tato naše odpověď je reakcí na dopis a přináší rozvahu na téma, kdo by měl být spoluautorem odborných textů, které jsou v obecné rovině možné pouze díky úsilí mnoha center, lékařů a sester a případně členů odborných společností. Tato otázka je v České republice velmi relevantní, protože za posledních 15 let jsou shromažďována data o kvalitní iktové péči. Tato data jsou shromažďována jak na úrovni jednotlivých pacientů (registry SITS, IKTA), tak na úrovni center (Indikátory kvality, RES-Q, dotazníky).

Autoři tohoto vyjádření si jsou velmi dobře vědomi, že pro vznik a dlouhodobou udržitelnost jakéhokoli kolaborativního výzkumu je zcela zásadní, aby všichni zúčastnění měli z výzkumných záměrů benefit. Hranice, kde tento prospěch leží (nebo by měl ležet), je ústřední otázka, v které autoři tohoto textu mají odlišný názor od autorů dopisu (dr. Svatopluk Ostrý, dr. Luboš Jurák, prof. Petr Suchomel, dr. Martin Kovář a dr. Martin Šrámek). Jsme přesvědčeni, že hlavní problém využití dat z kolaborativního výzkumu v České republice není v tom, kdo je autorem nějaké publikace, ale zejména v nízkém využití dostupných dat a v malém počtu publikací, jak je uvedeno níže.

Základní otázka tedy je, zdali by všechna centra (potažmo jejich zástupci), která svými daty přispívají, měla být uvedena v autorském kolektivu.

Tato otázka má přinejmenším dvě roviny, a to praktickou a etickou.

Z praktického hlediska je jasné, že pokud je center pouze několik (např. 10 a méně), není složité uvést všechna centra, resp. jejich zástupce jako spoluautory. V případě, že je počet center vyšší, případně jsou zahrnuty další subjekty jako odborné společnosti (což je příklad inkriminované publikace), začíná vznikat praktický problém, protože všichni jako spoluautoři nemohou být z praktických důvodu uvedeni. V nejprestižnějších časopisech, jako je např. New England Journal of Medicine, jsou zástupci center uváděni v „Appendixu", což může být i jednostránkový dokument popsaný textem velikosti 10 [2]. Takže i přispění svým několikaletým úsilím a svými daty k výzkumu, který často má značný a bezprostřední dopad na naši klinickou praxi, neznamená automaticky spoluautorství. Často ani výzkumníci, kteří jsou členy různých komisí a podílí se na vytváření přidané hodnoty (sběr a poskytnutí dat dle našeho názoru nemohou být chápány jako přidaná hodnota), nejsou v New England Journal of Medicine uváděni jako spoluautoři.

Řada méně prestižních časopisů, jako je např. Stroke, vyžaduje, aby v případě většího počtu autorů, bylo přispění každého autora explicitně popsáno (viz. http://stroke.ahajournals.org/content/instructionsforau). Počet autorů je tak většinou menší než 10. Je tedy evidentní, že v případě např. 50 center přispívajících do registru SITS v České repub-

proLékaře.cz | 23.11.2026

lice není možné, aby zástupci všech center byli uvedeni na všech prezentacích a publikacích z tohoto registru. Nicméně zástupce různých center se daří stále více obsazovat do role spoluautorů publikací, které „napsal někdo jiný",[3] a to např. vč. KCC České Budějovice, jehož zástupce je hlavním autorem dopisu redakci ČSNN.

Cesta ke kvalitní publikaci, jakou je „Systematická evaluace center provádějících mechanické trombektomie u akutního mozkového infarktu v České republice za rok 2016",[1] má často dlouhodobé kořeny. První autor publikace dr. Ondřej Volný např. absolvoval 8měsíční stáž na předním pracovišti v léčbě akutního mozkového infarktu mechanickou trombektomií (University of Calgary – hlavní autor studie ESCAPE). Jeho zájem o intervenční léčbu potom vedl k designu dotazníkové studie a k inkriminované publikaci. Cesta k publikaci představuje tedy dlouhý proces a vyplnění dotazníku je z tohoto pohledu pouze zlomek úsilí, protože zabere řádově desítky minut. Spoluautorství je tudíž potřeba vidět v širším kontextu, protože mnoho lidských sil bylo nepřímo investováno k jejímu vytvoření, aniž bylo možno toto úsilí „ohodnotit".

V případě inkriminované publikace, tedy dotazníkového šetření o podmínkách poskytovaní intervenční léčby akutního mozkového infarktu, považovali autoři za správné, aby byli uvedeni všichni, kteří investují (často svůj volný) čas k vytváření koncepce péče. Jejich spoluautorství tak nevyplývá ze skutečnosti, že by jejich centra pouze poskytla data, ale z jejich dobrovolné práce na vytváření podmínek iktové péče, čehož je daná publikace součástí.

V rovině etické by měl existovat způsob, aby každý byl „odměněn za svou práci". Autoři tohoto textu se domnívají, že odměna nespočívá v „pouhém" připisování úplně všech, kteří umožnili vznik určité publikace. Často ani není možné určit, kdo se větší či menší měrou na sběru a zadávání dat podílel. V České republice ale od začátku vzniku vzájemné spolupráce mezi iktovými centry (IC) a KCC platí, že prospěch z kolaborativního výzkumu spočívá v rovném přístupu k datům. Všechna IC a KCC v České republice, která přispívají do databází nebo se podílí na jiných projektech, mají přístup ke zdrojovým datům, což bylo mnohokrát deklarováno. Toto je zcela zásadní, protože není v možnostech jednotlivce (např. Ph.D. studenta), aby vytvořil tak velké soubory. Přístup k těmto datům je tak zásadní výsadou a hlavním benefitem vyplývajícím ze spolupráce pro všechna IC a KCC.

Myslíme si, že např. z údajů více než 50 000 pacientů obsažených v registru IKTA je potřeba, aby vzniklo větší množství publikací než jedna. Je důležité, aby se česká centra více podílela na vytváření přidané hodnoty, zejména když díky našemu velkému kolektivnímu úsilí jsou data již nasbírána. Analýzy dat pacientů z různých zdrojů jsou navíc jedním z hlavních argumentů a motorů pro zlepšování iktové péče. Autoři tohoto textu by preferovali, kdyby se představitelé IC/KCC snažili zúročovat existenci velkého množství existujících dat (např. ve formě atestačních prací a impaktovaných publikací) než se snažit „zúročit" jednu publikaci ve formě extenzivního spoluautorství.

KCC České Budějovice stejně jako mnoha dalším centrům je potřeba pogratulovat k úrovni a rozsahu iktové péče, kterou poskytují. KCC České Budějovice je z hlediska počtu pacientů léčených intravenózní trombolýzou a mechanickou trombektomií jedno z nejlepších, lepší než řada akademických pracovišť. Za takovými výsledky musí být obrovského úsilí. Další nadměrné úsilí je potřeba, aby data takto rozsáhlého počtu pacientů byla vložena do již existujících registrů. Z tohoto pohledu je pochopitelná obava, aby taková práce získala dostatečný kredit, který si nepochybně zaslouží. Jsme si jisti, že se tak stane. Zde je zcela určitě důležitá i role akademických pracovišť, aby výzkumným záměrům v případě zájmu neakademických center napomohla, např. zaangažováním kolegů z neakademických pracovišť do vlastní výzkumné práce.

Česká iktová péče je na naprosto špičkové světové úrovni a jedním z důvodů této skutečnosti je existence vysoké úrovně organizovanosti, kolegiality, komunikace a informovanosti. Všichni táhneme za jeden provaz, a proto musíme být konformní s pravidly vzájemného fungování. Určitě existuje platforma, jako jsou cerebrovaskulární semináře a kongresy, kde o takto potenciálně ožehavých tématech je vhodné i formální formou diskutovat. Navrhujeme, aby se tak při nejbližší příležitosti stalo kvůli zamezení případnému nedorozumění. Naším cílem je najít řešení, s nímž budeme všichni spokojeni.

S pozdravem kolektiv autorů
Ondřej Volný, Michal Bar, Antonín Krajina, Petra Cimflová, Linda Kašičková, Roman Herzig, Daniel Šaňák, Ondřej Škoda, Aleš Tomek, David Školoudík, Daniel Václavík, Jiří Neumann, Martin Köcher, Miloslav Roček, Radek Pádr, Filip Cihlář, Robert Mikulík

Literatura

1. Volný O, Bar M, Krajina A, et al. Systematická evaluace center provádějících mechanické trombektomie u akutního mozkového infarktu v České republice za rok 2016. Cesk Slov Neurol N 2017;80/113(4):445–50. doi: 10.14735/amcsnn2017445.

2. Johnston SC, Amarenco P, Albers GW, et al. SOCRATES Steering Committee and Investigators. Ticagrelor versus aspirin in acute stroke or transient ischemic attack. N Engl J Med 2016;375(1):35–43. doi: 10.1056/NEJMoa1603060.

3. Cooray C, Mazya MV, Bottai M, et al. Are you suffering from a large arterial occlusion? – Please raise your arm [abstract]! Eur Stroke J 2017;2(Suppl):P236. doi: 10.1177/2396987317705242.

proLékaře.cz | 23.11.2026

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
ve čtvrtém letošním čísle našeho časopisu byl uveřejněn článek kolektivu autorů (Volný et al.) Systematická evaluace center provádějících mechanické trombektomie u akutního mozkového infarktu v České republice za rok 2016 [1].

Redakce časopisu obdržela dopis, ve kterém se vedoucí lékaři čtyř Komplexních cerebrovaskulárních center dotazují, proč nebyli uvedeni mezi autory článku. Přitom poskytli vyplněné dotazníky a nakonec 23,5 % dat použitých v článku pochází právě z těchto pracovišť.

Celý problém jsme v redakci prodiskutovali, zejména definici autorství, použití dat, práci na vlastním článku, a to s následujícími závěry:

1. Za integritu autorského kolektivu je zodpovědný korespondující autor. Ten si své spoluautory vybere, stanoví úkoly v rámci vypracování článku, je schopen argumentace uvedených faktů a schopný obhájit jak podíl jednotlivých autorů, tak i v článku publikované názory.
2. Je velmi sporné, zda pouhé poskytnutí dat opravňuje k autorství. V mnoha časopisech je nutné zdůvodnit zařazení konkrétního autora mezi členy autorského kolektivu. A práce na publikaci je tím hlavním argumentem.
3. Jednoznačně nelze provádět změny v autorském kolektivu u již publikovaných článků.
4. V každém případě je však velmi vhodné uvést poskytovatele dat v poděkování či jejich seznam v apendixu. Redakce může doplnit toto poděkování v elektronické verzi článku na webu časopisu, pokud je korespondující autor dodá.

doc. MUDr. Edvard Ehler, CSc.
zástupce šéfredaktora

Literatura

1. Volný O, Bar M, Krajina A, et al. Systematická evaluace center provádějících mechanické trombektomie u akutního mozkového infarktu v České republice za rok 2016. Cesk Slov Neurol N 2017;80/113(4):445–50. doi: 10.14735/amcsnn2017445.

Impact faktor časopisu Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie pro rok 2016 činí **0,368** (nárůst oproti roku 2015, kdy impact faktor činil **0,209**).